Türk Edebiyatında Romanın Doğuşu ve Gelişimi

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Roman, Osmanlı Devleti'nin Batı'ya yönelmesiyle **19. yüzyılın ikinci yarısında** (Tanzimat Dönemi) Türk edebiyatına girer. Telif romanlardan önce Batı'dan **çeviriler** yapılır.
- **Yusuf Kâmil Paşa**, Fénelon'dan çevirdiği **Telemak** ile ilk çeviri romanı kazandırır. **Şemsettin Sami**'nin **Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat**'ı ilk Türk romanı kabul edilir.
- **Namık Kemal**'in **İntibah**'ı ilk edebî roman, **Cezmi**'si ilk tarihî romandır. **Nabizade Nazım**'ın **Karabibik**'i köy hayatını gerçekçi biçimde anlatan ilk örnektir.
- **Mehmet Rauf**'un **Eylül**'ü ilk psikolojik romandır. **Halit Ziya Uşaklıgil**, Batı tekniğine uygun ilk romanları yazar; kent ve kültür romancılığının öncüsüdür (Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu).
- Tanzimat romanında yazar sık sık araya girip okura seslenir, öğretici bir amaç güder. Millî Edebiyat Dönemi'nde roman Anadolu'ya yönelir: **Reşat Nuri Güntekin** (Çalıkuşu), **Halide Edip Adıvar** (Ateşten Gömlek), **Yakup Kadri Karaosmanoğlu** (Yaban).

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Eserleri, Türk edebiyatındaki "ilk" özellikleriyle eşleştiriniz.

1. Telemak 2. Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat 3. İntibah 4. Cezmi 5. Eylül

a) İlk tarihî roman
b) İlk psikolojik roman
c) İlk çeviri roman
d) İlk edebî roman
e) İlk Türk romanı

2 Türk edebiyatında **ilk roman** kabul edilen Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat'ın yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Namık Kemal
B) Yusuf Kâmil Paşa
C) Şemsettin Sami
D) Mehmet Rauf
E) Nabizade Nazım

3 Fénelon'dan **Telemak**'ı çevirerek Türk edebiyatına ilk çeviri romanı kazandıran kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şemsettin Sami
B) Yusuf Kâmil Paşa
C) Ahmet Mithat Efendi
D) Halit Ziya Uşaklıgil
E) Namık Kemal

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Roman, Türk edebiyatına 19. yüzyılın ikinci yarısında girmiştir.
( ) Türk edebiyatında telif romanlardan önce çeviri romanlar yapılmıştır.
( ) İntibah, Türk edebiyatının ilk tarihî romanıdır.
( ) Eylül, Mehmet Rauf'un eseridir.

5 Türk edebiyatının **ilk psikolojik romanı** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karabibik B) Cezmi C) Telemak D) İntibah E) Eylül

6 Aşağıdaki boşlukları uygun adlarla doldurunuz.
a) Köy hayatını ve köy insanını gerçekçi bir biçimde anlatan Karabibik'in yazarı .....'dır.
b) Batı tekniğine uygun ilk romanları yazan ve kent romancılığının öncüsü olan yazar .....'dir.
c) Çalıkuşu romanının yazarı .....'dir.

7 Namık Kemal'in aşağıdaki eserlerinden hangisi **ilk tarihî roman** kabul edilir?

A) İntibah B) Vatan yahut Silistre C) Eylül D) Cezmi E) Karabibik

8 Aşağıdaki eser–yazar eşleştirmelerinden hangisi **yanlıştır**?

A) Mai ve Siyah – Halit Ziya Uşaklıgil
B) Çalıkuşu – Reşat Nuri Güntekin
C) Karabibik – Mehmet Rauf
D) İntibah – Namık Kemal
E) Felatun Bey ile Rakım Efendi – Ahmet Mithat Efendi

9 Türk edebiyatına roman türünün girmesini sağlayan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan şiirinin gelişmesi
B) Osmanlı Devleti'nin Batı'ya yönelmesi
C) Halk hikâyelerinin yasaklanması
D) Destan geleneğinin sona ermesi
E) Matbaanın hiç kullanılmaması

10 Batı'da roman türünün ilk örnekleri olarak kabul edilen üç eseri yazarlarıyla birlikte yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Tanzimat Dönemi yazarları romanı halkı eğitmenin bir aracı olarak görmüştür. Bu yüzden yazar, olayların akışını sık sık keserek okura bilgi verir, öğüt verir, onunla sohbet eder."
Bu parçaya göre Tanzimat romanının özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olayların tamamen tarafsız bir kamerayla anlatılması
B) Karakterlerin iç dünyasının bilinç akışıyla verilmesi
C) Romanların yalnızca şiir diliyle yazılması
D) Yazarın okurla hiç iletişim kurmaması
E) Yazarın anlatıma müdahale ederek öğretici bir tavır takınması

12 I. Telemak'ın çevrilmesi
II. Eylül'ün yazılması
III. Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat'ın yazılması
Bu gelişmelerin kronolojik sırası aşağıdakilerden hangisidir?

A) I – III – II B) III – I – II C) I – II – III D) II – I – III E) III – II – I

13 "Türk edebiyatında telif romanlardan önce çeviri romanlar yapılmıştır." cümlesindeki "telif" ve "çeviri" roman kavramlarını birer cümleyle açıklayınız.

14 "Bu yazar; köy hayatını ve köylünün yoksulluğunu, olduğu gibi, süslemeden anlatmaya çalışmıştır. Eserindeki köylü kahraman, İstanbul çevresinde geçen romanlardaki kişilerden çok farklıdır." Bu parçada sözü edilen yazar ve eseri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mehmet Rauf – Eylül
B) Şemsettin Sami – Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat
C) Halit Ziya Uşaklıgil – Mai ve Siyah
D) Nabizade Nazım – Karabibik
E) Namık Kemal – Cezmi

15 Aşağıdakilerden hangisi Halit Ziya Uşaklıgil için **söylenemez**?

A) Batı tekniğine uygun ilk romanları yazmıştır.
B) Kent ve kültür romancılığının öncüsüdür.
C) Türk edebiyatının ilk tarihî romanını yazmıştır.
D) Mai ve Siyah romanının yazarıdır.
E) Aşk-ı Memnu romanının yazarıdır.

16 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Namık Kemal hem ilk edebî romanı hem de ilk tarihî romanı yazmıştır.
( ) Millî Edebiyat Dönemi'nde roman Anadolu'ya yönelmiştir.
( ) Çalıkuşu, Halide Edip Adıvar'ın romanıdır.
( ) Ahmet Mithat Efendi, Felatun Bey ile Rakım Efendi romanında yanlış Batılılaşmayı işlemiştir.

17 Çalıkuşu romanıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Tanzimat Dönemi'nde yazılmış ilk Türk romanıdır.
B) Reşat Nuri Güntekin'in, Anadolu'da öğretmenlik yapan genç bir kızı anlatan romanıdır.
C) Mehmet Rauf'un psikolojik romanıdır.
D) Batı'dan çevrilmiş ilk romandır.
E) Divan edebiyatına ait mesnevi biçiminde bir eserdir.

18 "Eylül" romanını ilk psikolojik roman yapan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarihî bir savaşı anlatması
B) Köy hayatını gerçekçi biçimde işlemesi
C) Batı'dan çevrilmiş olması
D) Uzak ülkelerin yaşayışını anlatması
E) Olaylardan çok karakterlerin iç dünyasını ve duygularını çözümlemesi

19 Aşağıdaki romanları, Türk edebiyatındaki "ilk" özellikleriyle birlikte zaman sırasına göre bir zaman şeridi hâlinde sıralayınız: Eylül · Telemak · Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat

20 Aşağıdaki yazarlardan hangisi Millî Edebiyat Dönemi'nde Anadolu'yu ve Kurtuluş Savaşı yıllarını işleyen romanlarıyla tanınır?

A) Halide Edip Adıvar
B) Şemsettin Sami
C) Yusuf Kâmil Paşa
D) Mehmet Rauf
E) Nabizade Nazım

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Tanzimat'la birlikte edebiyatımıza giren bu tür, önce Batı'dan yapılan çevirilerle tanındı. İlk özgün örnekler teknik bakımdan kusurluydu; tesadüfler olayları yönlendiriyor, yazar sık sık araya giriyordu. Türün Batılı anlamda olgunlaşması ise sonraki kuşakta, özellikle - - - - romanlarıyla gerçekleşti."
Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Halit Ziya Uşaklıgil'in
B) Yusuf Kâmil Paşa'nın
C) Şemsettin Sami'nin
D) Namık Kemal'in
E) Ahmet Mithat Efendi'nin

22 Aşağıdaki yargılardan
I. İntibah, Türk edebiyatının ilk edebî romanıdır.
II. Telemak, Şemsettin Sami'nin çevirisidir.
III. Karabibik, köy hayatını konu alır.
hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

23 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

A) İlk Türk romanı Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat'tır.
B) Cezmi, ilk tarihî roman kabul edilir.
C) Mehmet Rauf'un Eylül'ü ilk psikolojik romandır.
D) Türk edebiyatında Batılı tarzdaki ilk roman örnekleri 20. yüzyılın ortasında verilmiştir.
E) Halit Ziya kent romancılığının öncüsüdür.

24 Bir öğrenci sınıfta "Türk romanının ilkleri" konulu bir sunum hazırlamaktadır. Sunumunda aşağıdaki bilgilerden hangisini kullanırsa **hata** yapmış olur?

A) "İlk çeviri romanımız Yusuf Kâmil Paşa'nın çevirdiği Telemak'tır."
B) "İlk tarihî romanımız Cezmi'dir."
C) "Köy hayatını gerçekçi biçimde anlatan ilk örnek Karabibik'tir."
D) "İlk Türk romanı Şemsettin Sami'nin eseridir."
E) "İlk psikolojik romanımız Namık Kemal'in İntibah'ıdır."

25 **1. Yazar:** Romanı halkı eğitmek için kullanır, olayların arasına girip okura bilgi verir.
2. Yazar: Romanında kendini gizler, olayları Batılı roman tekniğine uygun biçimde kurgular, karakterlerin iç dünyasını derinlemesine işler.
Bu özelliklere göre birinci ve ikinci yazar sırasıyla aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Halit Ziya Uşaklıgil – Ahmet Mithat Efendi
B) Ahmet Mithat Efendi – Halit Ziya Uşaklıgil
C) Mehmet Rauf – Şemsettin Sami
D) Yusuf Kâmil Paşa – Namık Kemal
E) Reşat Nuri Güntekin – Yusuf Kâmil Paşa

26 I. Çeviri romanların yapılması
II. Romanın Batı tekniğine uygun hâle gelmesi
III. Romanın Anadolu'ya ve Kurtuluş Savaşı'na yönelmesi
Türk romanının gelişimindeki bu aşamaların kronolojik sırası aşağıdakilerden hangisidir?

A) I – II – III B) I – III – II C) II – I – III D) III – I – II E) II – III – I

27 Aşağıdaki eserlerden hangisi **roman türünde değildir**?

A) Mai ve Siyah B) Eylül C) Küçük Şeyler D) Karabibik E) Cezmi

28 "Bir roman kahramanı düşünün: Batılı gibi görünmek için yalnızca giyimini, konuşmasını değiştirir; ama Batı'nın bilimini, çalışma anlayışını hiç öğrenmez. Tanzimat romancıları bu tipi alaycı bir dille sık sık işlemiştir."
Bu parçada sözü edilen konu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Köy hayatının zorlukları
B) Kurtuluş Savaşı kahramanlıkları
C) Yanlış Batılılaşma
D) Uzak ülkelere yapılan yolculuklar
E) Bireyin iç dünyasındaki bunalımlar

29 Aşağıdakilerden hangisi Namık Kemal'in romancılığıyla ilgili **doğru** bir bilgidir?

A) Hem ilk edebî romanı (İntibah) hem de ilk tarihî romanı (Cezmi) yazmıştır.
B) İlk psikolojik romanı yazmıştır.
C) Telemak'ı Türkçeye çevirmiştir.
D) Karabibik'te köy hayatını anlatmıştır.
E) Kent ve kültür romancılığının öncüsüdür.

30 "Türk romanı, çeviriyle başlayıp kısa sürede kendi sesini bulmuştur." yargısını, bu konuda öğrendiğiniz en az üç eser ve yazar adıyla destekleyen 3-4 cümlelik bir paragraf yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**